

Janusz R. Budziński, Jarosław Petrowicz

"Region, kraj, świat : studia
ofiarowane Profesorowi
Stanisławowi Tadeuszowi Olejnikowi
w siedemdziesiątą rocznicę urodzin",
Janusz R. Budziński (oprac.),
Piotrków Trybunalski 2005 :
[recenzja]

Rocznik Wieluński 5, 262-266

2005

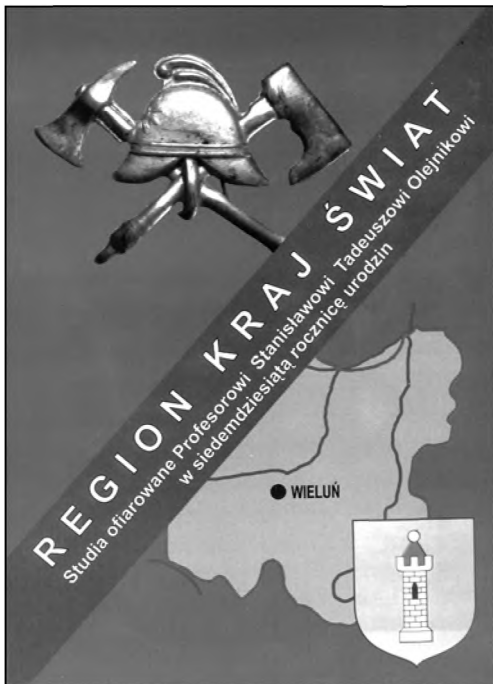
Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

REGION, KRAJ, ŚWIAT. STUDIA OFIAROWANE
 PROFESOROWI STANISŁAWOWI TADEUSZOWI
 OLEJNIKOWI W SIEDZEMDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ URODZIN
 POD REDAKCJĄ JANUSZA R. BUDZIŃSKIEGO. NAUKOWE
 WYDAWNICTWO PIOTRKOWSKIE, PIOTRKÓW
 TRYBUNALSKI 2005, ss. 527 (*Jarosław Petrowicz*)

Instytut Historii Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, w 2005 roku wydał książkę pod tytułem *Region, kraj, świat*. Są to „studia ofiarowane Profesorowi Stanisławowi Tadeuszowi Olejnikowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin” i z okazji czterdziestopięciolecia pracy naukowej.

Praca zbiorowa zawiera czterdzieści artykułów różnych autorów. Jako redaktor tomu podpisał się Janusz R. Budziński.

Na pierwszych dwudziestu stronach obszernej książki czytelnik może poznać wielokierunkową działalność Profesora Tadeusza Olejnika, bowiem osobie Profesora poświęcono aż dwa teksty.

Janusz R. Budziński przedstawił dokładnie życiorys wieluńskiego naukowca, działacza społecznego i regionalisty. Natomiast Honorata Skoczylas-Stawska przedstawiła zasłużonego dla ziemi wieluńskiej historyka na tle jego dokonań.

Dowiadujemy się, że profesor Tadeusz Olejnik jest autorem ponad 200 prac naukowych, w tym około 30 książek. Autorka wyróżnia trzy spośród nich jako dzieła „pomnikowe”. Są to: *Leksykon miasta Wielunia*, także *Wieluń. Dzieje miasta 1793 – 1945* oraz *Wieluń - pol-*

ska *Guernica*. Wśród dokonań Jubilata Honorata Skoczylas-Stawska dostrzega też te „niewydawnicze”, czyli przede wszystkim utworzenie w 1964 roku Muzeum Ziemi Wieluńskiej i wieloletnie kierowanie tą placówką. Autorka pisze, że MZW to „pomnik historii, wzniesiony na fundamentach życia, pracy i walki o tożsamość narodową wielu pokoleń” oraz „najpiękniejsza wizytówka królewskiego grodu Wielunia”. Drugim takim dokonaniem jest inicjatywa odnowienia i utworzenia Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie pod Wieluniem. Dzieło to później realizowała nieoceniona Bogusława Wiluś, a obecnie nad pięknym dworciem czuwa dr Jarosław Eichstaedt.

Inną wielką zasługą Profesora Olejnika okazuje się praca na temat pożarnictwa polskiego. Zauważył to już we wstępie profesor Jerzy Kukulski. Dokumentowanie dziejów polskiego pożarnictwa zaowocowało kolejną pracą pomnikową pt. *Towarzystwa ochotniczych straży ogniowych w Królestwie Polskim*.

Kolejnymi osiągnięciami Jubilata było utworzenie Towarzystwa Przyjaciół Wielunia w 1977 roku oraz Wieluńskiego Towarzystwa Naukowego w 1999 roku. Z inicjatywy Profesora odbyła się sesja naukowa z udziałem autorytetów z ośrodków akademickich, poświęcona Hieronimowi z Wielunia, odsłonięto również tablicę pamiątkową poświęconą tej renesansowej postaci i wydano reprint pierwszej polskiej książki drukowanej (1522), która przetrwała w całości do naszych czasów. *Ecclesiastes. Księgi Salomonowe, które polskim wykładem kaznodziejskie mianujemy*. Tłumaczem przekładu z łaciny był oczywiście Hieronim z Wielunia.

Pisząca o Profesorze Honorata Skoczylas-Stawska wyraża w swym artykule podziw dla pracowitości i wielkości Profesora. Nazywa go swoim „mecenaszem duchowym w badaniach nad spuścizną pisarską naszego krajana”, Hieronima Spiczyńskiego. Autorka pisze: „Poświęcono mu też szczegółowe opracowanie książkowe, jednakże wobec ogromu jego dokonań i nieustannej działalności społecznej dla dobra nauki, ludzi i miasta Wielunia, czuje się poważny niedosyt”¹. Honorata Skoczylas-Stawska pisze, że Profesor Olejnik pielęgnuje nasze korzenie, nazywa Profesora „tytanem pracy”. W jubileuszowej księdze zamieszczono także bibliografię prac Tadeusza Olejnika.

W rozdziale *Regionalia* zapoznajemy się z kilkoma artykułami dotyczącymi historycznej ziemi wieluńskiej. Należy do nich tekst pod tytułem: *Obsada urzędu landrata powiatu wieluńskiego w dobie tzw. Prus Południowych (1793-1806)*. Zdzisław Włodarczyk w szkicu przedstawia niezwykle dzieje zabiegów o ten urząd A. Trepki z Rychłocic, von Randowa i innych konkurentów.

¹ Region, kraj, świat. Studia ofiarowane Profesorowi Stanisławowi Tadeuszowi Olejnikowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin pod redakcją Janusza R. Budzińskiego. Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2005, s. 23.

Artykuł Jana Związka pod tytułem *Projekt szkoły elementarnej w Dietrzkowicach* przybliży zagadnienie szkolnictwa w XIX wieku. Historyk prezentuje pokrótce dzieje szkolnictwa elementarnego. Autor zapoznaje czytelnika z przeszłością Łubnic i Dietrzkowic. Ciekawie przedstawia strukturę wsi na ziemi wieluńskiej. Ukazuje projekt szkoły elementarnej we wsi Dietrzkowice, do której to placówki miały uczęszczać dzieci z Dietrzkowic i Łubnic. W omawianym projekcie społeczność Dietrzkowic została podzielona na: rzemieślników, dniowych, chałupników, zagrodników, półrolników i pana dziedzica (Stanisława Miełckiego). Charakterystyka struktury ludności wiejskiej w przypadku Łubnic jest podobna, z tym że brakuje tu pana dziedzica. Wedle tego podziału obowiązywały różne wysokości składek na szkołę. Jednakże autor pyta: *Czy szkoła elementarna rzeczywiście działała?* Jednoznacznej odpowiedzi nie uzyskujemy. Oto, co pisze Jan Związek:

„Na podstawie bardzo lakonicznych informacji należy przypuszczać, że przed 1834 rokiem istniały tutaj szkoły elementarne, ale istniały duże trudności w ich działalności. (...) Po Powstaniu Listopadowym wszyscy mieszkańcy zdecydowali się wybudować nowy gmach szkolny. Został przygotowany bardzo dokładnie fundusz przeznaczony na pensję dla nauczyciela oraz na utrzymanie szkoły. Nie wiadomo jednak, czy sporządzony projekt składki szkolnej został zrealizowany, a budynek szkolny wybudowany”².

Inny tekst związany z historyczną ziemią wieluńską to *Zarys historii Straży Pożarnej w Skomlinie 1911-2001* Krzysztofa Domagały.

Naukowcy zajmują się też ziemią piotrkowską – sprawą lokacji miasta Piotrkowa (Wojciech Baran-Kozłowski), Piotrkowem na dawnych mapach (Marta Skrobek), *Kroniką Piotrkowską* Anna Pielużek, działaniami wojennymi w czasie kampanii wrześniowej (Henryka Stańczyk), „bitwą o handel” na terenie powiatu piotrkowskiego po zakończeniu II wojny światowej (Andrzej Felchner), Archiwum Państwowym w Piotrkowie Trybunalskim w okresie okupacji hitlerowskiej (Tomasz Matuszak).

Ponadto w *Regionaliach* znalazły się artykuły dotyczące miasta Łodzi (Stefan Mirosław Krakowski) i okupacji hitlerowskiej w powiecie rawskim. Jest też artykuł Marcina Gąsiora poświęcony muzealnictwu w Polsce środkowej.

Drugą część tomu poświęcono różnym sprawom polskim i międzynarodowym na przestrzeni wieków. Polski dotyczą artykuły koncentrujące się na sprawach niepodległości, oświaty, obyczajowości i kultury. Ważnym punktem naukowych dociekań stał się również regionalizm w innych państwach Europy (Andaluzja, Niemcy, Europa Środkowo-Wschodnia). Trochę miejsca poświęcono problema-

² Ibidem s. 91.

tyce wojennej i emigracyjnej, drodze do niepodległości niektórych krajów.

Tak zatem spektrum tematyczne omawianej publikacji jest bardzo szerokie. Artykuły jednakże nawiązują do wielkich zainteresowań Profesora Olejnika oraz informują o aktualnie prowadzonych przez poszczególnych naukowców badaniach.

Niewątpliwie książka stanowi wspaniały i niepowtarzalny upominek dla szanowanego w różnych kręgach naukowych wieluńskiego historyka.

